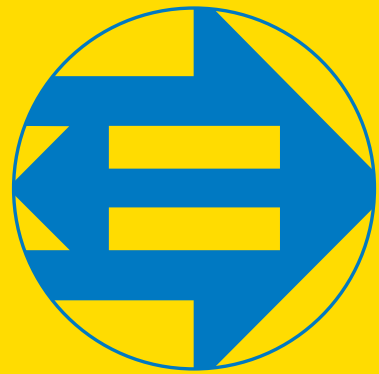

Euroopan
oikeusasiamies
Yleiskatsaus
2012

FI

Arvoisa lukija,

Tervetuloa tutustumaan oikeusasiamiehen *Yleiskatsaukseen 2012*, jossa kerrotaan viime vuoden toiminnan merkittävimmistä tuloksista ja esitellään sen keskeisiä haasteita ja mahdollisuuksia.

Kantelujen ja tutkimusten ennätysvuosi

Vuosi 2012 oli erityisen kiireinen oikeusasiamiehelle ja hänen henkilöstölleen, kun tutkimuksia aloitettiin ja päätettiin ennätysmäärä. Aloitettuja tutkimuksia oli 465, mikä on 18% enemmän kuin vuonna 2011 (jolloin tutkimuksia aloitettiin 396). Päätettyjen tutkimusten lukumäärä kasvoi 23% edelliseen vuoteen verrattuna, ja niitäkin oli ennätyksellisen paljon: 390. Yleisesti oikeusasiamies avusti vuoden 2011 tapaan suoraan yli 22 000:ta yksittäistä kansalaista käsittelemällä heidän kantelujaan (2 442 tapausta), vastaamalla kysymyksiin (1 211) tai antamalla neuvoja verkkosivuilla olevan interaktiivisen oppaan kautta (19 281). Kansalaisia pyrittiin tavoittamaan myös julkaisemalla video, joka on saatavilla sekä oikeusasiamiehen verkkosivuilla että YouTube-palvelussa.

© Euroopan unioni

Interaktiivisen oppaan välityksellä annettujen hyödyllisten neuvojen ansiosta Euroopan oikeusasiamiehen toimivallan ulkopuolelle jäävien kantelujen määrä, 1 720, oli alhaisin kymmeneen vuoteen. Vuonna 2012 tällaisten kantelujen käsittelymenettelyä myös yksinkertaistettiin ja nopeutettiin. Suurin osa tutkimuksista (69%) saatiin edelleen päätökseen yhden vuoden kuluessa, ja tulos oli hieman vuoden 2011 tulosta (66%) parempi.

Yleisin oikeusasiamiehen toimiston antamista neuvoista – etenkin interaktiivisen oppaan kautta – oli suositus ottaa yhteyttä Euroopan oikeusasiamiesten verkostoon. Lähes 60% vuonna 2012 käsitellyistä kanteluista kuului jonkun verkoston jäsenen toimivaltaan. Verkoston jäsenten välisen yhteistyön lisäämiseksi Brysselissä ja Strasbourgissa järjestettiin yhdessä seminaarit alueellisille oikeusasiamiehille sekä kansallisten oikeusasiamiesten yhteyshenkilöille.

Myönteinen vuosi EU:n hallinnon kanssa tehdyn yhteistyön kannalta

Vuonna 2012 voidaan ensimmäistä kertaa antaa konkreettinen vastaus kysymykseen ”Miten hyvin Euroopan oikeusasiamies on onnistunut?”. Viime vuonna annettiin kaksi julkaisua – kriittisiä huomautuksia ja lisähuomautuksia koskeva seurantatutkimus sekä uusi ehdotusten noudattamista koskeva kertomus – joiden mukaan neljässä tapauksessa viidestä EU:n toimielimet noudattavat oikeusasiamiehen ehdotuksia. Tulos on vaikuttava, mutta oikeusasiamies jatkaa kuitenkin toiminta-ajatuksensa mukaisesti pyrkimyksiään vaalia parhaita hallintokäytäntöjä toimielimissä. Tämä tavoite mielessään

Euroopan asiamies tutkii kanteluja, jotka koskevat hallinnollisia epäkohtia EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa. Kuka tahansa EU:n kansalainen, jäsenvaltiossa asuva henkilö tai jäsenvaltioon sijoittautunut yritys tai yhdistys voi tehdä oikeusasiamiehelle kantelun. Oikeusasiamies ratkaisee EU:n hallintoon liittyviä ongelmia nopeasti, joustavasti ja veloittamatta. Lisätietoja on saatavissa kaikilla EU:n virallisilla kielillä oikeusasiamiehen verkkosivuilla (<http://www.ombudsman.europa.eu>). Verkkosivuilla ovat myös tämä *Yleiskatsaus*, tässä julkaisussa mainitut tapaukset sekä koko *Vuosikertomus 2012* (joka on saatavilla toukokuusta 2013 lähtien englanninkielisenä ja heinäkuusta 2013 lähtien myös muilla virallisilla kielillä).

oikeusasiamies on julkaissut viisi julkisen palvelun periaatetta, joita EU:n virkamiesten olisi noudatettava. Oikeusasiamies kiinnitti huomiota näihin periaatteisiin tavatessaan komission pääosastojen pääjohtajia maaliskuussa ja korosti erityisesti, että kun unionia koettelee vaikea kriisi, nämä periaatteet voivat auttaa lisäämään kansalaisten ja toimielinten välistä luottamusta. Suurimmassa tähän mennessä järjestetyssä sidosryhmien tapaamisessa keskusteltiin parlamentin puhemiesten, komission ja EU:n neuvoston kanssa aiheesta ”Eurooppa kriisissä: kansalaisten luottamuksen voittamisen haaste”. Samalla pohdittiin myös oikeusasiamiehen toiminta-ajatuksen yhtä perusperiaatetta, luottamuksen lisäämistä kansalaisten ja unionin välillä vuoropuhelun avulla.

Kansalaisten oikeuksien kannalta palkitseva vuosi

EU:n toimielinten ja kansalaisten välisten suhteiden vahvistamisen osalta oikeusasiamies tarkasteli maaliskuussa Brysselissä pidetyssä konferenssissa yhteistyössä EU:n hallinto-oikeudellisen tutkimusverkoston (*Research Network on EU Administrative Law, ReNEUAL*) kanssa mahdollisuutta hyväksyä yleiset hallinnollisia menettelyjä koskevat säännöt EU:n toimielimille, elimille ja laitoksille. Kansalaisten puolesta tehdyn työn parantamiseksi oikeusasiamies osallistui Euroopan laadunhallintajärjestön (EFQM) johtamaan hankkeeseen. Hankkeen tulokset, kuten varsinainen hankekin, olivat erittäin palkitsevia. EFQM antoi oikeusasiamiehelle ”*Committed to Excellence*” – tunnustuksen kolmen kehittämistä vaatineen tavoitteen saavuttamisesta.

Oikeusasiamiehen vastuu vammaisten oikeuksista tunnustettiin neuvoston päätöksessä, jolla hyväksyttiin YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehtyyn yleissopimukseen perustuva EU:n laajuinen kehys. Oikeusasiamies pyrkii yhdessä neljän muun EU:n elimen ja parlamentin vetoamusvaliokunnan kanssa turvaamaan, edistämään ja seuraamaan yleissopimuksen täytäntöönpanoa. On selvää, että on toimittava kunnianhimoisesti, ennakoivasti ja kauaskantoisesti, kun pyritään varmistamaan EU:lle edelläkävijän asema taattaessa vammaisten henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen sekä yleissopimuksessa että perusoikeuskirjassa edellytetyllä tavalla.

Kaikkien edellä mainittujen toimien perusteella voimme vuoden 2012 lopussa todeta asemamme olevan hyvä suhteessa lupauksiin, jotka kirjattiin oikeusasiamiehen strategiaan toimikaudelle 2009-2014. Yksi tämän strategian yleistavoitteista on varmistaa, että Euroopan kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti, ja vuonna 2013, joka on julistettu Euroopan kansalaisten vuodeksi, oikeusasiamies tarttuu toimeen uutta intoa täynnä tämän tavoitteen puolesta.

Strasbourgissa, 31. tammikuuta 2013

P. Nikiforos Diamandouros

© Euroopan unioni, 2013

Tekstin jäljentäminen opetustarkoituksiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Ulkoasu ja painatus: Rosendahls - Schultz Grafisk, Albertslund, Tanska, ja EntenEller A/S, Valby, Tanska.

Laadittu FrutigerNext- ja Palatino-kirjasinlajeilla.

Printed in Luxembourg

ISBN 978-92-9212-458-8 . ISSN 1831-371X . doi:10.2869/11928

QK-AD-13-001-FI-C

Euroopan oikeusasiamies

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403

F - 67001 Strasbourg Cedex

T. + 33 (0)3 88 17 23 13

F. + 33 (0)3 88 17 90 62

eo@ombudsman.europa.eu

Tämä Yleiskatsaus on julkaistu Internetissä osoitteessa:

<http://www.ombudsman.europa.eu>

Julkaisu- ja tiedotustoimisto

Mallitapauksia vuodelta 2012

Kymmenen vuonna 2012 päätökseen saatua mallitapausta havainnollistavat parhaita toimintatapoja. Kuusi tapauksista koskee avoimuutta, ja yksi liittyy perusoikeuskirjaan. Mukana on myös rekrytointiin, kansalaisten kunnioittamiseen ja korvauksiin liittyviä tapauksia.

Avoimuus

Asiassa **2016/2011/AN Euroopan keskuspankki** (EKP) myöntyi oikeusasiamiehen ehdotukseen ja toimitti kantelijalle tämän haluamat tiedot Espanjan hallitukselle osoitetun EKP:n kirjeen sisällöstä. Päättäessään asian käsittelyn oikeusasiamies kannusti EKP:a suhtautumaan avoimuuteen myös mahdollisuutena parantaa omaa legitiimiyttään suhteessa kansalaisiin, eikä pelkästään oikeudellisena velvoitteena.

Oikeusasiamies oli tyytyväinen yleisten ja institutionaalisten toimenpiteiden yhdistelmään, jota ehdotettiin oma-aloitteisessa tutkimuksessa **OI/3/2011/KM**. Asia koski **neuvoston** kykyä vastata uudistettuihin pyyntöihin asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetussa asetuksessa 1049/2001 säädettyjen määräaikaisten kuluessa.

Myös **komissio** luetteli useita toimenpiteitä, joilla asetuksen 1049/2001 noudattamista voitaisiin parantaa oikeusasiamiehen pyydettyä sitä selittämään, mitä toimia se toteuttaisi tutkittavana olevan asian **849/2010/KM** yhteydessä. Komissio antoi myös pyydetty asiakirjat tutustuttaviksi ja pahoitteli viivästystä. Asiassa **1161/2010/BEH komissio** antoi kantelijan pyytämät asiakirjat tutustuttaviksi kokonaisuudessaan ja myönsi, että aiheutunut viivästys oli perusteeton.

Euroopan lääkevirasto (EMA) suostui asiassa **2493/2008/FOR** antamaan ainelääkettä koskevat haittavaikutusraportit yleisesti saataville. EMAan liittyi vastaava mallitapaus vuonna 2011.

Asiassa **808/2011/MHZ** oikeusasiamies kiitti **Eurooppa-neuvostoa** siitä, että se oli pyytänyt anteeksi kansalaiselta, joka oli kääntynyt sen puoleen ja esittänyt huolensa virka-autojen käytöstä. Oikeusasiamiehen mielestä neuvoston vilpittömän anteeksipyyntö on paras esimerkki siitä, että EU:n hallinto osoittaa kunnioitusta kansalaisia kohtaan.

Perusoikeuskirja

Oikeusasiamiehen oma-aloitteisen tutkimuksen **OI/3/2008/FOR** perusteella **komissio** sitoutui uudistamaan EWS-varhaisvaroitusjärjestelmäänsä (EWS on atk-pohjainen tietojärjestelmä, jonka avulla pyritään tunnistamaan EU:n taloudellisiin etuihin ja maineeseen kohdistuvat ”uhat”). Oikeusasiamies vaati, että EWS-järjestelmään merkittyjen henkilöiden oikeudet ja erityisesti näiden henkilöiden perusoikeudet, jotka on turvattu perusoikeuskirjassa (esimerkiksi oikeus tulla kuulluksi ja oikeus voida tutustua itseä koskeviin asiakirjoihin), on suojattava ja että ne on suojattava jo ennen EWS-järjestelmän uudistamista.

Apurahat

Komissio suostui palauttamaan yli 100 000 EUR kansalaisjärjestölle asiassa **53/2010/OV** vastauksena väitteisiin, joiden mukaan se rikkoi luottamuksensuojan periaatetta jättämällä noudattamatta yhteisesti sovittua kustannusten ilmoittamisen menetelmää.

Kohteliaisuus

Asiassa **882/2009/VL**, jossa oli kyse kantelijan aviomiehelle lähetetystä loukkaavasta viestistä väitetysti liikaa maksettujen perhe-etuuksien takaisinperintämenettelyn yhteydessä, **komissio** (i) esitti anteeksipyyntökirjeen ja tarjoutui maksamaan korvauksena 500 EUR aineettomista vahingoista sekä (ii) järjestämään sisäisen koulutuksen sarjan, jossa korostetaan eettisyyden ja palvelualltiuden merkitystä.

Rekrytointi

Oikeusasiamiehen käynnistettyä toimet asiassa **371/2010/(MF)AN komissio** otti käyttöön uuden kansallisten tutkintotodistusten tunnustamiskäytännön ottaakseen erilaiset kansalliset käytännöt huomioon. Komissio ilmoitti myös, että kantelija täytti asianomaisten virkojen täyttämistä koskevat vaatimukset.

Kuinka paljon kanteluja ja tutkimuksia oli?

Vuonna 2012 oikeusasiamies kirjasi 2 442 kantelua, joista 740 kuului hänen toimivaltaansa. Vuonna 2011 kanteluita oli 2 510, joista 698 kuului oikeusasiamiehen toimivaltaan. Vuoden aikana oikeusasiamies aloitti 465 tutkimusta (396 vuonna 2011) ja sai päätökseen 390 tutkimusta (318 vuonna 2011). Kaikkiaan oikeusasiamies käsitteli 3 671 kantelua ja tiedustelua vuonna 2012, kun niitä oli vuonna 2011 ollut 3 828.

Mitä toimia oikeusasiamies toteutti?

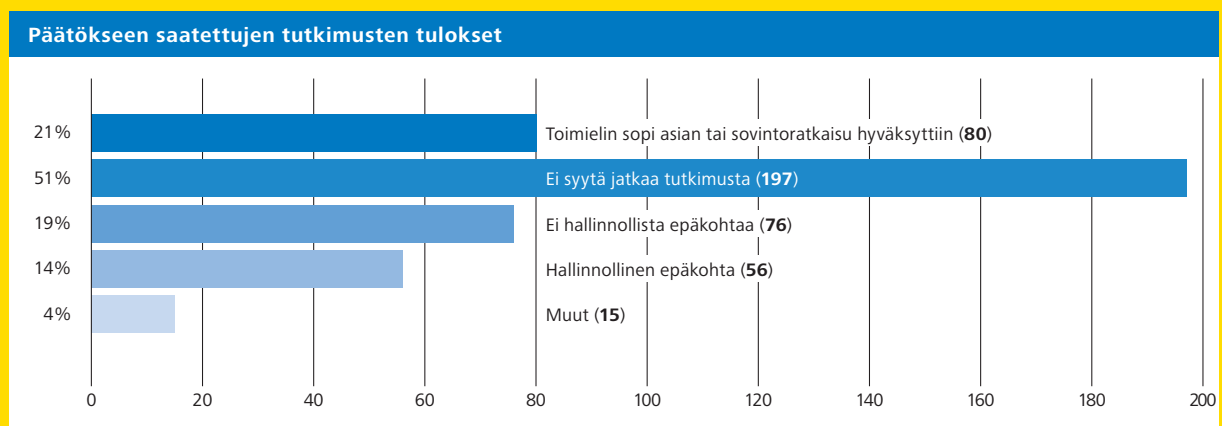
Yli 75%:ssa tapauksista (1 854 tapauksessa)¹ oikeusasiamies pystyi auttamaan kantelijaa joko aloittamalla tutkimuksen, siirtämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen kääntyä. Oikeusasiamiehen siirtämistä tapauksista ja neuvontatapauksista 52%:ssa² kantelijat ohjattiin jonkun Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenen eli kansallisen tai alueellisen oikeusasiamiehen taikka Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnan puoleen. Oikeusasiamies siirsi yhteensä 11 % tapauksista komissiolle. Hän kehotti 43%:ssa tapauksista kantelijaa ottamaan yhteyttä muihin elimiin, kuten SOLVIT-verkostoon. SOLVIT on EU:n laajuinen verkosto, joka käsittelee rajat ylittäviin asioihin liittyviä ongelmia, joita syntyy, jos EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset soveltavat EU:n lainsäädäntöä virheellisesti.

Kantelujen esittäjät vuonna 2012 päätökseen saaduissa tapauksissa

Yritykset, yhdistykset ja muut oikeushenkilöt	14,7% (56)
Yksittäiset kansalaiset	85,3% (324)

Tutkimusten lopputulokset

Vuonna 2012 päätetyistä tapauksista 89:ssä saatiin aikaan myönteinen ratkaisu, kun asianomainen toimielin suostui sopimaan asian, myöntyi sovintoratkaisuun tai hyväksyi suositusluonnoksen. Hallinnollista epäkohtaa ei havaittu 76 tapauksessa, mutta sellainen havaittiin 56 tapauksessa. Toimielin hyväksyi suositusluonnoksen osittain tai sellaisenaan yhdeksässä näistä tapauksista (13:ssa vuonna 2011), ja 47 tapausta ratkaistiin antamalla kriittinen huomautus. Oikeusasiamies teki 30 tapauksessa lisähuomautuksia, joilla pyritään parantamaan toimintaa jatkossa. Hän antoi vuoden aikana yhden erityiskertomuksen Euroopan parlamentille.

Huomautus i: Joissakin tapauksissa oikeusasiamies päätti tutkimuksen kahdesta tai useammasta syystä. Prosenttiosuukien summa on siksi suurempi kuin 100%.

Huomautus ii: Yhdessä tapauksessa, jossa oikeusasiamies havaitsi hallinnollisen epäkohdan, hän esitti tutkimuksen päätteeksi sekä kriittisen huomautuksen että suositusluonnoksen, jonka asianomainen toimielin hyväksyi sellaisenaan.

1. Luku sisältää vuoden 2011 lopulla kirjatut 95 kantelua, jotka käsiteltiin vuonna 2012. Siihen ei sisälly vuoden 2012 lopulla kirjattuja 18:aa kantelua, joiden käsittely oli vuoden lopussa vielä kesken ja joiden jatkosta ei ollut päätetty.

2. Prosenttiosuukien summa on yli 100%, koska joissakin tapauksissa oikeusasiamies antoi kantelijalle useantyyppisiä neuvoja.

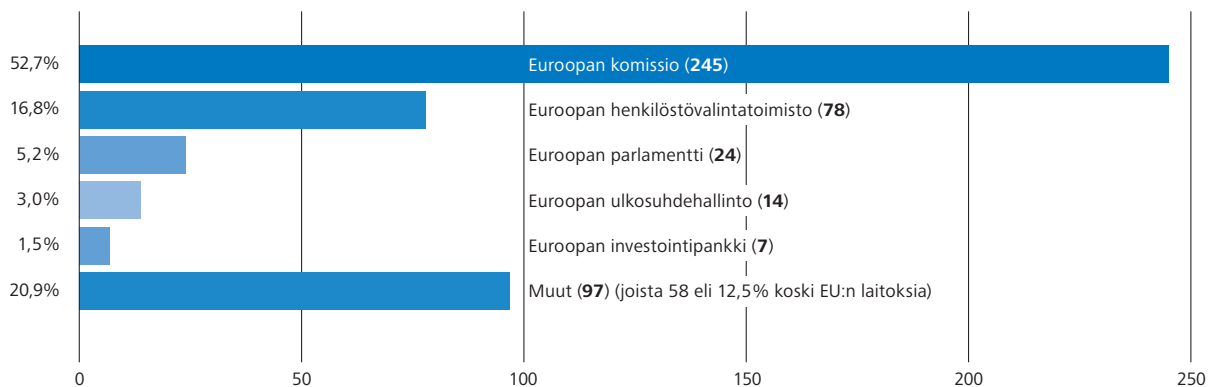
Mitä toimitelimiä, elimiä ja laitoksia tutkimukset koskivat?

Valtaosa vuonna 2012 aloitetuista tutkimuksista (245 tapausta eli 52,7%) koski komissiota. Vuonna 2011 vastaava luku oli 231 (58%). Koska komissio on unionin toimitelimestä se, joka tekee eniten kansalaisiin välittömästi vaikuttavia päätöksiä, se on luonnollisesti kantelujen pääasiallinen kohde. Seuraavaksi eniten kanteluja tehtiin Euroopan unionin henkilöstövalintatoimistosta, 78 tapausta (42 vuonna 2011), ja Euroopan parlamentista, 24 tapausta (16 vuonna 2011).

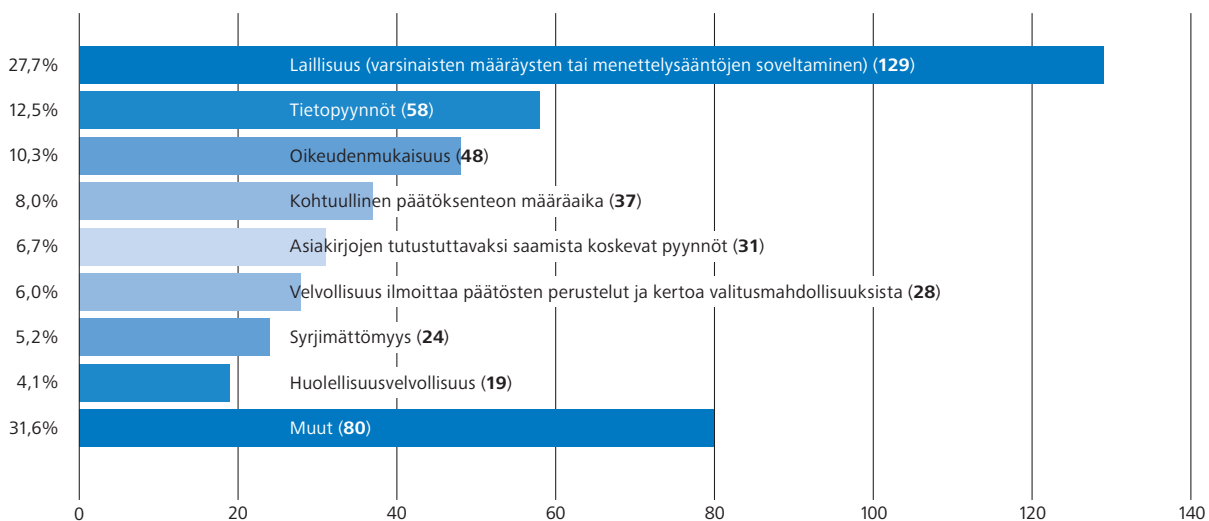
Millaisia hallinnollisia epäkohtia tutkimukset koskivat?

Hallinnollisesta epäkohdasta on kyse silloin, kun unionin toimitelin ei toimi lain mukaisesti, laiminlyö hyvän hallinnon periaatteita tai rikkoo perusoikeuksia. Oikeusasiamiehen vuonna 2012 tutkimissa hallinnollisia epäkohtia koskevissa tapauksissa oli useimmin kyse laillisuudesta, tietopyynnöistä, oikeudenmukaisuudesta ja kohtuullisesta päätöksenteon määräajasta.

Tutkimuksen kohteena olleet toimitelimet ja elimet

Väitettyjen hallinnollisten epäkohtien aiheita:

Huomautus: Joissakin tapauksissa samassa tutkimuksessa käsiteltiin kahden tai useamman tyyppistä väitettyä hallinnollista epäkohtaa. Prosenttiosuukien summa on siksi suurempi kuin 100%.

Mistä maista kanteluja saapui?

Seuraavasta taulukosta käy ilmi, mistä jäsenvaltioista oikeusasiamiehen vuonna 2012 kirjaamat kantelut olivat lähtöisin. Kuten kantelujen suhdeluvusta näkyy, jäsenvaltiosta lähtöisin olevien kantelujen määrä ei ole aina suorassa suhteessa sen väestömäärään.

Maa	Kantelujen määrä	Suhde
Luxemburg	39	16,0
Kypros	30	6,1
Malta	14	5,7
Belgia	182	3,5
Slovenia	31	3,2
Irlanti	50	2,3
Bulgaria	66	1,7
Unkari	76	1,6
Espanja	340	1,5
Portugali	77	1,5
Liettua	23	1,3
Kreikka	74	1,3
Latvia	16	1,3
Slovakia	34	1,3
Tanska	34	1,3
Puola	235	1,2
Itävalta	45	1,1
Viro	7	1,0
Suomi	25	0,9
Ruotsi	38	0,9
Tšekin tasavalta	42	0,8
Saksa	273	0,7
Alankomaat	51	0,6
Romania	58	0,5
Yhdistynyt kuningaskunta	162	0,5
Ranska	138	0,4
Italia	118	0,4
Muut maat	138	
Ei tiedossa	26	

Huomautus: Kantelujen suhdeluku on saatu jakamalla kunkin jäsenvaltion kantelujen osuus kaikista kanteluista maan väestön osuudella EU:n kokonaisväestöstä. Suhdeluku on suurempi kuin 1, jos kanteluja saapuu kyseisestä maasta enemmän kuin mitä sen asukasluvun perusteella voisi olettaa. Luvut on pyöristetty yhteen desimaaliin.

Suhde (% kantelut / % asukasluku)

Jos tarvitset tavallista suuremman tekstikoon tästä julkaisusta, ota yhteys Euroopan oikeusasiamiehen toimistoon. Pyrimme pyydettyä toimittamaan myös ääniversion.

